

Spis treści

Wstęp	7
1. Cel, przedmiot i metodyka badań	11
1.1. Cel badań	11
1.2. Przedmiot i dobór obiektów do badań	12
1.3. Metodyka badań własnych	18
2. Niejednorodność obszarów wiejskich i związane z tym problemy badawcze dotyczące kształtowania środowiska	26
2.1. Problemy w definiowaniu pojęć „wieś” i „obszary wiejskie”	26
2.1.1. Zróżnicowanie obszarów wiejskich	26
2.1.2. Definiowanie obszarów wiejskich i wsi według różnych autorów i kryteriów	27
2.1.3. Definiowanie obszarów wiejskich i wsi według przesłanek prawno-administracyjnych	32
2.1.4. Badanie obszarów wiejskich i wsi w relacji do miasta	34
2.2. Interdyscyplinarność w badaniach naukowych – uzasadnienie podejścia w kontekście badań środowiska na obszarach wiejskich	38
2.2.1. Interdyscyplinarność badań obszarów wiejskich w ujęciu historycznym	38
2.2.2. Interdyscyplinarność w badaniach nad środowiskiem obszarów wiejskich	43
2.3. Kształtowanie środowiska na obszarach wiejskich – problemy badawcze	45
2.3.1. Konsiliencja wiedzy nauk przyrodniczych i społecznych w kontekście problemów kształtowania środowiska	45
2.3.2. Kierunki działań nad kształtowaniem środowiska na obszarach wiejskich	50
3. Przesłanki badań nad środowiskiem obszarów wiejskich w świetle teorii ekonomicznych ..	54
3.1. Światopogląd ekologiczny jako punkt wyjścia do idei rozwoju trwałego i zrównoważonego	54
3.1.1. Ewolucja w ekonomii jako przyczyna presji na środowisko	54
3.1.2. Filozoficzne podstawy kształtowania się świadomości ekologicznej	55
3.1.3. Zakres pojęciowy świadomości ekologicznej i światopoglądu ekologicznego	57
3.1.4. Zmiany w świadomości ekologicznej mieszkańców wsi w drodze do trwałego i zrównoważonego rozwoju	60
3.2. Podejścia ekonomii do tematyki środowiska i przedmiot ich badań na obszarach wiejskich	62
3.2.1. Od ekologii głębokiej do ekonomii ekologicznej	62
3.2.2. Ekonomia ekologiczna i ekonomia środowiska oraz przedmiot ich badań	68
3.2.3. Paradygmat ekonomii zrównoważonego rozwoju i kontrowersje terminologiczne	72
3.2.4. Ekonomia zrównoważonego rozwoju a obszary wiejskie	78
4. Współczesne zadania obszarów wiejskich w kontekście kształtowania środowiska w stronę rozwoju trwałego i zrównoważonego	89
4.1. Podstawowe pojęcia dotyczące przedmiotu kształtowania środowiska na obszarach wiejskich	89
4.1.1. Środowisko – problemy z jednolitym zdefiniowaniem	90
4.1.2. Kształtowanie środowiska jako oddziaływanie mające na celu osiągnięcie zamierzonego stanu	95
4.2. Oddziaływanie na zasoby środowiska powstałe w wyniku przeobrażeń na obszarach wiejskich	98
4.2.1. Prawo własności i korzystania z zasobów środowiska a rozwój trwały i zrównoważony na obszarach wiejskich	98
4.2.2. Główne globalne zagrożenia środowiska będące udziałem przemian na obszarach wiejskich	107
4.2.3. Ochrona środowiska na obszarach wiejskich	110
4.2.4. Zachowanie zasobów i walorów środowiska warunkiem rozwoju trwałego i zrównoważonego	116

5. Determinanty kształtowania środowiska na obszarach wiejskich w warunkach realizacji koncepcji rozwoju trwałego i zrównoważonego	122
5.1. Czynniki prawno-polityczne w kształtowaniu środowiska na obszarach wiejskich	122
5.1.1. Polityki i strategie w drodze do rozwoju trwałego i zrównoważonego obszarów wiejskich	122
5.1.2. Znaczenie wspólnej polityki rolnej w kształtowaniu środowiska na obszarach wiejskich	127
5.2. Wielofunkcyjność a rozwój obszarów wiejskich – rozwój trwały i zrównoważony	130
5.2.1. Wielofunkcyjność wsi i wielofunkcyjność rolnictwa	130
5.2.2. Systemy rolnicze i ich wpływ na kształtowanie środowiska na obszarach wiejskich	132
5.2.3. Pozarolnicze czynniki oddziaływania na środowisko obszarów wiejskich	152
6. Zróżnicowanie środowiska na obszarach wiejskich i prognozowanie zmian w warunkach realizacji koncepcji rozwoju trwałego i zrównoważonego – wyniki badań własnych	168
6.1. Problemy w doborze wskaźników kształtowania środowiska na obszarach wiejskich w dążeniu do rozwoju trwałego i zrównoważonego	168
6.2. Ocena aktywności oddziaływań na środowisko na poziomie analizowanych działów ...	172
6.3. Konstrukcja miernika kształtowania środowiska na poziomie lokalnym – uzasadnienie merytoryczne	182
6.4. Wykorzystanie wskaźnika do oceny stanu oraz prognozy kształtowania środowiska na obszarach wiejskich	187
Zakończenie	195
Literatura	203
Spis rysunków	229
Spis tabel	231
Aneks	233